

Incipiunt Moralisationes super
tercium librum esore qui est apo-
cristus.

Capitulū primum.

Dicitur in suo spe-
culo histo-
riali inse-
rit q̄ pre-
ter duos
libros el-
dre qui i-
sacre sc̄p-
ture canone cōnientur tres alij
eiusdē libri inueniuntur. q̄ inter
septuras apocristas numerantur.
quia tamen ut ait aliqui facti do-
ctores in septuris suis verb̄ ibidē
contētis inueniuntur v̄si fuisse. sicut
est istud q̄d augustinus in omeli
a r̄tat. morietur filius meus ihe-
s̄us r̄. idē v̄cēt̄ aliqua de dicto li-
bro voluit exerpere a suo p̄dicto
opi aggregare. Ego etiam aliq̄s
figuras et visiones ibidēz positas
moralizo. et ipsa in h̄c volumie
supaddo. q̄ in istis sc̄z t̄cio et quā-
to libris esore supponit v̄m̄ctaus
de multis et varijs ipsū p̄phetasse
Non videtur michi inābile si pro-
pheta fuisse cred̄it̄ q̄ legē domini a
chaldeis succēsam diuinit̄z repa-
rauit et nouos quosdā l̄arūz api-
ces aduenit. a nouas l̄rās hebre-
is tradidit. bene etiā merito scri-
ba velocissimus in lege domini d̄ie

tus fuit. **I**ta **Q**uod iste
ergo caplo. ij. huius tercij intro-
dixit dominum ad iherusalē sic lo-
quentem **M**ater cōple filios tuos
a cōfirma pedes eorū. q̄ elegi eos
et educā eos et suscitabo de monu-
mentis suis. a mittā tibi adiutori-
um pueros meos ysaia et iheremi-
am. ad quoz v̄silū s̄ctificau et
parau tibi duodeā arbores onoā-
tas diuersis fructibus. et duodeā
fontes fluentes lac et mel. et sep-
tē mōtes immēsos habētes rosas
et lilia in q̄bz repleto gaudio fili-
os tuos. **M**ora **Q**uod sic v̄
videtur q̄ deus alloq̄tur ecclesiaz
matrem nostram. monet em̄z vt
filios suos. i. fideles in virtutibus
cōpleat et q̄ pedes eorū. i. affectus.
et desideria in bono confirmet. p̄-
mittēs q̄ si hoc fecerit ipsos de se-
pulis. i. de oppressiōe pauper-
tatis et tribulatiōis. vel de sepul-
chris. i. de defectibus vitēz et car-
nalis imperfectōis leuabit. a ad
statū gr̄e et glorie tā tēpōalis q̄
perpetue suscitabit. **S**i em̄ mater
ecclesia filios suos in virtutibus
cōfirmaret statiz ad esset dominus
qui ipsos temporalit̄ et sp̄ualit̄ re-
suscitaret. **p̄s.** Suscitans a terra i-
opem. Talibus ergo suscitatis et
cōfirmatis opletis et perfectis p̄-
mittūtur duodeā arbores. i. duo-
decā articuli fidei. qui duodeā fru-
ctibus sp̄s quos sc̄z apostolus ad
Gal. v. nominat sūt empti. **Apoē**
xxij. Ex vtraq̄ parte fluminis lig-
nū vite afferēs fructus duodeāz
p̄r mēses singulos. Promittit eti-
am duodeā fontes. i. duodeā ope-
ra pietatis. sex corporalia et sex

super terram scz iudei. xpc dei fili
us regnavit. iniquitatē fidei suā per
mundum multiplicās in regno ee
clesie impavit. **Eccl̄i. xi.** Insuper
cabilis portavit dyadema. **Et Jh̄e
xxiii.** Regnabit rex et sapiēs dicit
Et ignis caritatis per mundū eru
pit. volatiliū. i. apostolorū cet̄
de iuda ad gentes transiuit. et
sic de pp̄is sedib⁹ transmiguit.
ipsū mare sodomitiū. i. iudea mu
ta et amara. pisces. i. vitos deuo
tos a sanctos scz ipsos apostolos
repulit. a tunc grex feratū silue
strum. i. gentiliū de regione sua
.i. de infidelitatis statu ad fidei ca
tholicam trāsmigrauit. **Vñ Jh̄e.
ix.** A voluce celi vsq; ad peccata
transmigrauerunt. **¶ B. ¶ V.**
die moraliter qñ sol fidei et intel
ligentiē noctem ignorantie pecca
toris illuminat. a luna consue ḡ
tie meridiem. i. ardorem sue cōcu
piscentiē refrigerat et humectat.
tunc lapis. i. cordis sui duritiā vo
cem confessionis emittit. lignūz hie
elementie sāguinē benignitatis a
elemosine in pauperes effundit.
mare sodomitiū. i. caro immunda
pisces suos. i. de licas carnales re
iat. volatile autem eius. i. omnis
vanitas et supbia ab ipso recedit.
ignis caritatis in eo succendit. a
bestie agrestes. i. bestiales motus
ab eo elongātur. **Dan. iii.** Fugi
ant bestie q̄ s̄ eo sūt. **¶ C.**
Hec. v. dicitur In aquis dul
abus false inueniuntur. et aīa
otra se inuicē pugnabūt. a absco
detur sensus et intellāis supabūt.
Ita hodie videntur impleta qz sēp
in aqs dulab⁹ false inueniuntur

.i. cum bonis personis male. cū fide
libus heretica. cū infidelib⁹ p̄dito
res. cum simplicibus detractōs
Jam ergo amici inuicēz contēdūt
sensus et ratio confūdūtur. intel
lectus et sapiētia eberrant. **Vnde
Psa. xxix.** Perbit sapiētia a sā
piētib⁹.

¶ Capitulum tertiū.

¶ A

Soras i sexto caplo mi
ro modo alloquitur do
minum dicens. **D**omina
tor inquit domine ex o
ni silua terre et ex omnibus arbo
ribus eius elegisti tibi arborem
vnam. ex omnib⁹ vineis terre
elegisti vineam vnicam. ex omni
terra orb̄ elegisti tibi foueā vnā.
et ex oib⁹ florib⁹ orb̄ elegisti tibi
liliū vnū. ex oib⁹ abissis maris re
pleuisti nauū vnū. ex oib⁹ edifica
tis et ciuitatib⁹ scificasti tibi met
ip̄i syō. ex oib⁹ creatis volatilib⁹
nominasti tibi colūbā vnā. ex cūc
tis plasmatis peccatib⁹ p̄uidisti ti
tibi ouem vnā. ex cunctis mltipli
catis populis acquisiisti populū
vnum. et ab omnibus pbataz le
gem donasti huic quem desideasti
populo. **¶ Moraliter.**
Iste vnitates videntur posse apli
cari et exponi de vnitatib⁹ nostre
legis. quia dominus ad litteram
de cunctis mundi siluis elegit sibi
arborem vnam scilicet crucēz vt i
illa suspendere tur. **Job. septimo**
Elegit suspendium anima mea.
Vñ de cruce camē Nulla silua t̄lez
aa n̄j

se rex. Ideo ad idem dicitur quod tempora pri-
ora meliora fuerunt. Vnde bernardus
dicit quod quanto plus viuimus
tanto plus peccamus. Idem vero
et oras infra. ca. xij. dicit quod qua-
ntum inualidum seculum ad senectutem
sedet tantum multiplicabuntur ma-
la.

Capitulum nono agitur de fu-
tura resurrectione. et dicitur sic.
An miculi infantes loquentur vo-
bis? sicut pregnantes immaturos
pariet fetus. subito seminata loca
apprebunt non seminata. et pleua
promptuaria subito apparebunt
vacua. amica contra amicos preha-
bitur. et vine foris sicabuntur. Ista
tempora videntur spiritualiter aduenisse
qua iam videmus quod pueri amicu-
li. i. iuvenes homines et ignari iam
sumunt auctoritate loquendi. et
multiloqui et stultiloquio prece-
ris habundant cum tamen dicatur. Ec-
clesiastica xxxij. Adulescentes in cau-
sa tua loquere vix. Pregnantes
.i. matres non stre fetus plati iam im-
maturos fetus. i. insufficientes et inspi-
cantes personas parant. Seminata
loca et promptuaria plena. i. seditos
diuites per rapinas vacuant. Iam
ad litteram amica contra amicos
discordant. et vine foris. i. flueta
misericordie et gratie sicantur. Ps.
Tu discipisti fontes et torrentes tu-
sicasti fluuos ethan.

Item sequitur dicitur quod finaliter de-
lebitur malum. extinguetur
dolos. florebit fides. vincetur cor-
ruptela. ostendetur veritas que si-
ne fructu fuit temporibus tantis.
Ista fuerunt verificata in tempo-
re ecclesie primitiue. nunc vero v-

cesserunt ab illa. Tamen allegare
potes si vis quod ista deberent inue-
niri in nobis christianis et maxime
ecclesiasticis quibus dicitur quod ni-
si habundauerit iusticia vestra plus
quam scribarum et phariseorum non intra-
bitis in regnum celorum.

Hic videtur ponere angelus lo-
quens esore quod futurum secu-
lum. i. paradysus seu hereditas be-
atorum similis est mari spaciose pro-
ruptis cum rupibus arcu septo. vbi
tam est strictus introitus ad mo-
dum fulminis factus. ad quod per iter
angustum plenum periculis neces-
sario habet intrare quisque ad istud
mare voluerit nauigare. Comparat
ipse etiam istam hereditatem cui-
dam civitati in pulchra et spacio-
sa planicie constituta. ab vna ta-
men parte aqua arcu date. et ab al-
tera ignibus arcu septo. vbi solus
patet et ingressus solus ad vestigi-
um vnius hominis valde strictus iter
ignem et aquam per medium constitutus.
et cuiusque voluerit hereditatem
civitatem et planicie subintrare
necesse est per istud angustum picu-
lum pertransire. Quod de clarando pos-
sumus addere. quod per certo paradysus
dicitur mare propter inexhaustibilem habundantiam.
Dicitur civitas. i. ciuium unitas
propter indiuisibilem caritatis amicitiam
et concordie colligantiam. Dicitur
planicies propter delectabilem amem-
tatem. Dicitur spaciose propter inestimabilem
quantitatem. Baruth. in. O israel qui
magis est domus dei. Sed reuera ad istud
mare seu ad istam civitatem valde difficilis
est accessus. est enim transire
per ardam semitam iusticie inter
scopulos asperitatum et tribulationum

a tempore istius visionis dei filii
 ihesus castus fuit reuelatus et na-
 tus: a tandem fuit mortuus et oc-
 catus. finaliter autē omnis homo
 spians et o iuens morietur et cor-
 ruptibile seculū dissoluatur. **Ecclē**
xiii. Omne opus corruptibile i fi-
 ne deficit. ita q̄ ppter carentiam
 hōm silentiū antiquū. qd̄ fuit an-
 te creationem animalium ad secu-
 lum reuertetur. **Amos. vii.** **Q**
 ti morientē. in omni loco p̄cietur
 silentiū. Tandem post septem di-
 es forte ad leāz qd̄ non assero. v̄
 saltē post septem. i. in fine septi-
 mē cētis nouū seculū suscitabit̄
 et promptāriū. i. repositōra ani-
 marum seꝝ p̄d̄y sus purgatoꝝ uꝝ
 et infernus aīas omēd̄atas ad re-
 surrectionē euomet. et sic i iudi-
 cio sede bit altissim⁹ et merces su-
 a singulis ostendetur. et op⁹ p̄e-
 mium subsequetur. **Tūc** at̄ fides
 et iusticia p̄ualebunt. et omnes
 iniusticiae dāpnabuntur. **Ista** enī
 de numeratōe t̄pis et aīorū q̄
 fluxerunt inter esoram et xpm̄ p̄-
 cise non assero. s̄ lectorem ad be-
 dam super dāmelem et ad glosas
 doctorū remitto

Capitulū sextū

Aegitur i caplo. xiii. q̄
 dixit angelus ad esorā
 cōquerentem de dāpnā-
 tione generis hūani q̄
 p̄sens seculū factum est p̄ pau-
 cis. quāmodū inqt̄ de maḡ gle-
 ba terre sit vas fictile. modicus

puluis accipit̄ de qua sit autim.
 Ac si diceret. mlti sunt peccatores
 fictiles atq̄ mali. pauci v̄o erunt
 aurei et saluati **Math. xx.** **Multi**
 sūt vocati ac.

Quidit esoras mulierē i dexte-
 ra p̄te campi q̄ dissutis vesti-
 bus et effuso c̄ne sup caput istis
 et flebilis deplorabat. Cui causa
 luctus inquitenti respondens dix-
 it se sterilem triginta aīis cū vi-
 ro suo fuisset. et tandē a deo filiuꝝ
 cū magnis lacrimis impetrasse. et
 ipsūq̄ cū laboribus nutritūisse. a
 tandem ad amos nubiles pdux-
 isse. Cūq̄ sibi perquisiuisset vxō
 rez. die qua ipse desposatur⁹ eāt
 ecce mortu⁹ exadit. et ideo ppter
 eius mortē se miserā et flebile esse
 dixit. **Tandē** v̄o vidit esoras sb̄ito
 faciē dicte mulieris fulgētē et sic
 sb̄ito disparētē. **Post** hec vero stu-
 pidus vidit quoddā edificū cui
 tatis constrū et fundamentū fut-
 sum erigi. **Mora.** **Q**ue q̄
 ista mulier signat animā xp̄ianā
 q̄ triginta aīis. i. i fide trinitatis
 cū viro suo p̄manēs sterilis quo
 ad opa lō p̄seuerat. vnūq̄ filiuꝝ
 .i. vnū bonū op⁹ geneat. sicut ad
 litterā de multis patet. q̄ licet fi-
 dem trinitatis habeāt in nullis tñ
 bonis operib⁹ se exercēt. **Fit** tñ
 quādoq̄ q̄ filiū id est bonū op⁹
 a deo impetrant. quem etiā in se
 ipsis nutrit atq̄ fouēt. **Judiciū**
 de amo tercio. **S**terilis es sed ac-
 pies et paries filiū. **Verūptamē**
 sep̄e fit q̄ vbi vxor diuine gratie
 et su tuē glorie isti filio. i. bono ope-
 ri in p̄posito sperat et p̄reat. sb̄i-
 to p̄ cō intuemēte iste filiuꝝ morit̄

et sic animam magis steriliſ quam aerea
reperitur. **Psalm.** **xlviij.** Venerunt
ſimul tibi duo hec ſterilitas et vi
duitas. Ideo pro certo iſta tunc
debet per contritionem dolere. per
confeſſionem clamae. per ſatiffac
tionem plorare. **Ad** pculdubio ſi fe
cerit ſtatim per diuinam gratiam in
ea ceptam facies ſue conſcientie re
lucebit. et edificium padysi ſibi edi
ficabitur. et patebit. **¶ C ¶ Vi**
dit eſoras ſompnium valde mira
bile quadam nocte. **Vidit** enim
quandam aquilam que tria capi
ta habebat. quorum mediuz cete
ris maior erat. quo dlibet tamen
iſtorum quieſcebat. **Vox** autem de
illis capitibus nulla exibat. ſed vox
magna de medio corporis aquile
reſonabat. **Dabebat** etiam duode
cim alas a contrario quatuor pene
imulte oriebantur. que tandem in
octo pennacula diſtinguebantur. **Al**
ergo aquile ſucceſſiue vigilabant
et dormiebant et ſimiliter temporibus
ſuis regnabant. et vna poſt aliam
deficiebat et nunquam amplius compe
bant. **Ipsa** etiam pennacula. id eſt ipſe
pue ale ſubalares ſucceſſiue defe
cerunt. et ſic ſolum capita quieſcentia
in corpore aqle remanſerunt. **Tandem**
vero vnum dictorum capitum euigila
uit et ſuper totam terram regna
uit. **Dicamus** allegorice quod iſta a
quila ſignat criſtum. qui triuſ fuit
naturarum. habuit enim naturam diui
nam anime et corporis in vna perſo
na. et ſic habuit tria ſpualia capi
ta in ſeipſo quieſcentia et manen
tia. quorum tamen medium ſcilicet
natura diuinitatis maior et no
bilis fuit quam cetera. **Iſte** ergo habuit

duodecim alas. id eſt duodecim apoſto
los in ſuo corpore miſtice conſtitu
tos. octo etiam minores alas ha
buit in quantum ſeptuaginta duos di
ſcipulos qui conſtant ex octona
rio nomine ducto ſibi cum apoſto
lis adiunxit. **Luce.** **x.** Designauit
alios ſeptuaginta duos alios. **Qui**
bus mediantibus vox predicatio
nis euangelice in omnem terram exi
uit. **Iſte** ergo tam ale quam ſubala
res. id eſt tam apoſtoli quam diſcipuli ſu
is temporibus vigilauerunt et ſu
per eccleſiam regnauerunt. tandem
vnus vero poſt alium per martiri
um vel alias ceſſerunt. **Finaliter**
tamen medium caput. id eſt ſua diuina
potentia que nunc dormire videtur
euigilabit ſcilicet in iudicio et tunc ſu
per terram perpetuo imperabit. ſan
guinemque et labores ſanctorum ſuo
rum quos diſſimulauerat vindica
bit. malosque puniet et dampnabit.
bonos vero ſaluos faciet et iuuua
bit. **ps.** **Ex**atatus eſt tanquam dormi
ens dominus tanquam potes crapulatus
a vino. et percuffit inimicos ſuos
in poſtiora. obprobrium ſempiternum
dedit illis. **Et alibi.** **Cum** ex
erurgeret in iudicio deus ut ſaluos
faceret omnes manſuetos terre.
¶ D ¶ Vel die
moraliter quod aquila eſt anima. que
ſcilicet tria habet capita. id eſt tres poten
tias. intellectum. memoriam. volun
tatem. que tandem ad fidem veni
ens duodecim alas. id eſt duodecim ar
ticulos fidei acquirit. octo penna
cula. id eſt octo ſpeciales beatitudines
quibus volat recipit. **De** corpore
etiam eius. id eſt de interiori pectore
vox contritionis emanat et exit.

Fit tamen quandoq; q; alas vti
tum suarum per peccatum amittit
ita q; preter tria capita. i. preter
tres naturales potestas nichil boi
retinet aut custodit. Verumpta
men quandoq; fit q; mediuz caput
scz voluntas per penitentia euigi
lat. et regnum vtutum perdituz
recuperat et restauat. et ad cele
stia p contemplationem et desiderium
tanq; regina libera calcatis in
ferionibus hec aquila se inaltat.

Job. xxxix. Eleuabitur aquila. a
in arduis ponet nidu suu.

E Vel dic q; aquila est
ecclesia. cuius tria capita que do
miebant nec sonoz aliq; emitte
bant. sed finaliter qdlibet eorum
penit et dextrum quod leuum fu
eat deuorauit. signant prelatos
fide trinitatis imbutos. Duodecim
vero ale significant mediores sb
ditos in doctrina duodecim apo
lorum fundatos. Octo vero suba
lares signant inferiores in octa
ua future resurrectionis sperantes
Ergo ista e veritas. q; cu aquila. i.
ecclesia habebat alas et subalaria
. i. habebat prelatos et sbditos me
diocres et infimos Ipsa capita. i.
capitanei et prelati non faciunt
hodie nisi quiescere et in delictis
dormire. nec sonum predicationis
aut diuine laudis et euditionis
sciunt emittere. quapropt necesse
est ipsos finaliter depire. Ad
hoc enim solum attendunt q; illi
qui sunt ad dextram. i. in statu p
sperantis illos qui sunt ad leuaz
. i. in statu aduersitatis deuorant
et ipellunt. Ista ergo est veritas
q; ale leguntur vigilare et capita

dormire. quia scz subditi sunt ma
gis ad bonum vigilantes q; prelati
dicentes illud ad **Thessal. quinto**
Non dormiamus sicut ceteri. sed
vigiles et sobrii simus. Cuius tam
contrarium legitur de xpo q; scili
cet ipse vigilabat et discipuli dor
miebant. **Matthi. xxvi.**

F Vel dic q; aquila est
princeps vel rex. q; scz in corpore
suo. i. in curia sua habet et capita
et alas et subalaria. i. magnos ca
pitaneos et consiliarios. medio
cres iudices et inferiores baliuos
Ergo hoc est veruz q; dum capita
dormiunt ale vigilant. quia dum
ipsi superiores capitanei et magi
stri non cogitant s; quiescunt. ale. i.
inferiores baliui pro ipsis ad capi
endum vigilant et intedunt. Vel
dic etiam q; isti officiales. dum do
mini sui libertes in delictis delecta
tur. et de regimine terre sue ni
ehil aut modicum meditantur.
isti ad vtilitatem propriam vigi
lantes diuitis cumulantur. **Vn**
Job. xxiii. Vigilantes ad predā
ppant panem liberis suis.

E Vnde et deas aquila mag
na q; tria habebat capita duodecim
alas et octo subalaria. q; scz a cotra
rio alaru penne sunt ortu. q; tandem
in octo quas alulas quas vocat
octo pennacula sunt distincte. Et
expandebat aquila alas suas sup
omnem terram. et omnes ventu
terre insufflabant ad eam. factu
q; e q; ones iste penne suis sepori
bus regnauerunt. et tandem suc
cessiue vna post aliam de fecerunt
Ipsa etiam capita tria quiescebāt.
a vnu eāt mai9 alis. qd euigilās

per totum mundum regnavit. et post hoc non comparavit. de alijs vero duobus unum quod erat ad dextram reliquum devoravit. de corpore vero aquile non de capitibus vox exibat. Post hoc autem exiit leo de silva rugiens et vocem hominis ad aquilam emittens dicebat **R**omane tu es qui superasti de quatuor animalibus et potenter tenens totum mundum cum labore et dolore possidisti. et tribulasti mansuetos. lesisti quiescentes. dilexisti mendaces. destruxisti tibi non nocentes et ideo ascendit contumelia tua ad altissimum. et respexit superba tempora et ecce finita sunt propter quod non appares tu aquila. et ale tue horribiles et penacula tua pessima a capita tua maligna et unguis tui pessimi et totum corpus tuum vanum propter erunt ut refrigeretur terra liberata de manu tua. Quibus dictis ecce totum corpus aquile incendebatur. et ipsa nequaquam amplius videbatur. Quamvis ista mirabilis aquila multa significari possit. sicut ex sequenti expositione poterit innui. ista romanum imperium et eius incrementum progressum et terminum designavit. Illud enim imperium proprie comparatur aquile. tum quia rapaciter vixit. et per suam rapacem violentiam altius ceteris volavit. et cunctis mundi avibus. id est cunctis hominibus imperavit. ita quod omnes venti celi ad eam insufflarent. hoc est quod omnes iurisdictiones seculi ab hoc imperio dependebant. **p. 3.** Dominabitur a mari usque ad mare et a flumine usque ad terminos orbis terrarum. **I**sta ergo habuit capita

pessima. alas horribiles. subalaria maligna. unguis etiam acutos. quia reuera imperium romanum habuit quosdam imperatores monachas qui fuerunt sicut capita. quosdam habuit minores ad currendum per mundum et ad inquirendum terras et populos subivandum agiles et feroces quod fuerit sicut ale. Dabit etiam inferiores principes subalares. id est sub imperatoribus militantes qui dicit poterat merito subalares. Et forte quod bene vellet deducere inveniret tria capita. id est tres solos monachas fuisse. duo decem alas. id est duodecim magnos imperatores successisse sicut etiam fuerit minus fecit librum de duodecim cesaribus. nunc vero subalaria. id est modice virtutis imperantes restare. **S**iquid quicquid fuerit de numero constat quod omnes terribiles et horribiles fuerunt. unguis rapacitatis et violentie acutissimos habuerunt. quapropter a populo super quem regnauerunt tempore suo subito delecti sunt et ut communiter gladio pierunt. Et unum caput reliquum devoravit. id est quantum inter se quandoque plerumque habuerunt. sicut patet de iulio contra pompeum. et de octaviano contra antonium. **V**ox enim. id est correctio uerba de corpore ipsius imperii sepe produnt. sicut in bellis civilibus apparuit propter quod ipsa aquila semper in de se vixit procedendo succedendo et sua potentia semper detestando de se fecit. sicut patet. quia de capitibus ad alas. de alijs vero ad subalares transiit. **D**icitur enim. **W**abebat alas aquile super se et respiciebam donec avulse sunt ale eius.

et succendit hos subito. ita q̄ solū
amis puluis et odor fumi de ipsis o
nibus appareret. et tunc vocauit
ad se multitudinēz aliaz pacificā.
et ducebantur ad eū multī. alij
sc̄z qui gaudebāt. alij qui tristes
ueniebant. alij qui ligati erant.
Hecte videtur q̄ iste homo sic no
cte visus est xpc̄ dei filius nocte
natus. **I**ste enim de mari. i. de ma
ria virgine natus. et nubibus ce
li. i. purissima humanitate velat⁹
mice potentie per mundum voli
tans apparuit. ita q̄ quec̄q̄ seue
ritate respexit tremore mirabili ē
percussit sicut apparuit quando de
templo vendentes et ementes eicie
bat. vbi secūdum doctores splen
dor et maiestas vultus eius illos
decebat. **S**icut etiam apparuit
in eius captōne. vbi audita voce
eius satellites tristi ceciderūt. **Vñ**
Amos. iij. Leo rugiet. quis non
timebit. **V**ox etiam et predicatio
eius auditores per caritatē inflā
mabat et eos per bona desideria ar
descē facebat. **Luce. xxij.** **N**ōne
cor nostruz ardēs erat in nob̄ cum
loqueret̄ nob̄ i via et apiret nob̄
scripturas. **P**ost hęc multitudo in
numerabilis iudeoz et extra eū uen
it. ita q̄ morte intercedente et in
teruēte ipsum ad mortēz sculp
tum et politum sc̄z ad paradysū per
ascensionē recēdē et euolāe fecēz.
vbi cū videret multitudinē maxi
mam. i. vniuersos taz iudeos q̄ gē
tiles cōtra se per infidelitatē insiste
legē eius repellē. et eum in suis
fidelibus multipliciter impugnaē
ignem spiritus sancti in die pen
thecostes de ore emisit. v̄tute cui⁹

mimicos suos infidèles conuertēs
ip̄sos in cineres et puluerem per
humilitatem mutauit. **Luce. xij.**
Ignem veni mittere in terram.
et quid volo nisi vt ardeat. **E**t sic
finaliter multī ad eum ducti fuē
runt per sanctoruz predicationē.
quid aim videlicet gaudentes per
spei consolationem. quidaz istes
per timorē et contationem. q̄daz
ligati per caritatem et dilectionē.
et istoz multitudo pacifica dicit̄
per vnitatem et concordiam. **ij.**
ad. Cor. vi. Quasi tristes semper
āt gaudentes. **E**t **Psal. xlv.** **V**ictis
manibus post te current. **Vñ**
B. C. **V**el dic q̄ talis hō signat
bonum prelatum. q̄ vere ad ip̄z
pertinet q̄ habeat in vultu venul
tam auctoritatem. quā vidētes
pre reuerētia terreantur. in ver
bis ore et labijs ardentem et fer
uētē v̄lositatez. qua audiētes ad
bonum inflammentur. **N**equid
etiam q̄ a face impugnationū su
arum sc̄z tribulationum ascēdat
in montē paradisi. sc̄z cōplando
et orando vt ab huiusmodi libere
tur. **I**tem q̄ ignem seueritatis a
spere correctionis et reprehensio
nis de ore suo etiam si necesse sit
tempestatem tribulationum mit
tat in talibus vt corrigantur et
puniuntur. et sic vsq̄ ad cine
rem et puluerē. i. vsq̄ ad sui dōde
rationē et sue r̄solutionis meditati
onē humiliētur. **E**t q̄ congregatio
nē pacificā tā gaudentiū q̄ tristiu
q̄ etiā ligatoz. i. congregatōez bono
rū tā desolatoz q̄ letāniū ad se cō
uocet vt secum gaudeant et leten
tur. **Vñde. Psal. vñdeamo dicit̄**

q̄ sp̄tatū oris sui interficiet ip̄iū
et arguet in iusticia pro mansue
tis. **Vnde Dani. vii.** Fluuus igne
us rapidusq; egrediebatur a facie
eius. Ad qd etiā videtur facere
illud qd infra i sequenti capitulo
scrubitur. vbi edre in persona pre
lati vel a iustitibus dicitur sic.
Corripe populum tuum. • solare
humiles eorū. et enūcia iā eorum
corruptele. diimite abs te mōdes
cogitationes. eice a te pondera hu
mana. festina transmigra a tē
poribus hys.

Hic ponit vnu de deō ē bub⁹
Nisi q̄ p salmanassar regē assi
rioz ate fuerat captiuatē. et dicit
hic q̄ ip̄e plus in babilonē et in e
diā trāslat⁹ p̄tē suā ydolatria;
et peccata dolēs et penitēs dispo
sūt inter gentes non habitare. s̄
in quādā regionē tēmoissimā q̄
sep̄ iter om̄i⁹ ām a dimidio dista
bat et in qua nullus adhuc homi
num intrauerat se trāsferre. in q̄
sep̄ati a gentibus possent sua legi
tima que in terra sua nō seruauē
rāt custodiē. Isti ergo multis die
bus pagrātes. regionē oblitam
mōtibz inuenēit. in quā null⁹ pa
tebat ingress⁹ nisi p eufraten flu
uium inter āgusta mōtium tran
seuntem. sed diuina potētia fluui
um se arre fecit seu arrestauit. et
sic populus interius s̄ intrauit.
statim vero fluui⁹ ad suū alueum
reuerfus p̄lm in locū illū monti
bus oblitū interclusit. et sic p̄l⁹
ibi māsit. In fine tñ tēporū vt ait
iterato venē illi⁹ fluminis statuē
tur. et iter eis diuina dute ape
rietur. et ad filiū dei pacifice colli

getur. Regio at illa vbi nūc sūt
azareth nūcupatur. **Ista videtur**
pati eclipsim ex hoc videlicet q̄ or
tus fluminis eufrates non distat
a media vbi popul⁹ ille trāslat⁹
fuerat non solum per annum cum
dimidio ymmo nec per mensem.
cum in montibz caspie p̄pe archā
noe dicatur oriri. quinyimo etiā
nec totus mundus per iter annū
cū dimidio duraret in longū. dū
tamen hō possit cotidie et cōtinue
diebus cōpetentibz pagrare. **De**
hoc tñ nichil ad p̄ns. **Joseph⁹** at
de istis tēbz aliē sentit. sic ratat eo
mestor i hystoria scolastica. dicit
em̄ q̄ cū alexādr magn⁹ ptes p
fidis et medie pagraēt. venērūt
ad ip̄z populi redēdi ad frā isrl̄
de q̄ trāslati erāt licētiā postulan
tes. **Qui** audita causa translatio
nis et quō dām suū q̄ tot sibi uti
lerat bñficiā reliquerant indigna
tus. non solum licētiā n̄ dedit
sed eas inter mōtes caspios reclu
sit. et muris validissimis de mōti
tibus ad montes protēnsis ip̄os
includere atreptauit. **Verum** vt
dicit ibide in quā labor humanus
ad p̄missa n̄ sufficiebat rogauit de
um quē ipsi de reliquerāt vt ip̄e
vellet quō d̄ desiderabat. **Sic** ergo
dei potentia factū ē q̄ in cōspe ctu
p̄ncipis terremoto facto. mōtes
a d̄ montes accesserunt. et ingra
ti populi sunt inter montes inclu
si. et inter gog et māgog. i. inter
castra sic nominata vsq; tempora
iu d̄ ien̄ sedes suas acceperunt. **¶**
De istis autem castris gog et mā
gog vbi sita sunt non legi. nisi
q̄ in descriptōe sperē seu i tractatu

diuinaz. i. diuine legis intelligentiam consequatur homo se debet a communitate tam hominum quam negotiorum quam etiam cogitationum se cernere. et secretum solitudinis mentalis intrare. **De** etiam diebus quodam gita per quos statim penitentia inuenitur. in statu penitentiae et abstinentiae per seuerare. quia reuera illi soli diuinas reuelationes percipiunt quae quaedam penitentiae obseruare non uerunt. sicut de moyses exemplum habemus. quae altera vice quadraginta diebus in monte cum domino stetit et sic legem dominicam accepit. **Exod. xxxiii.** Ascende ad me in montem et esto ibi per quadraginta dies. **Alia** autem scilicet quomodo angelus spiritus ueritatis loquitur. et quomodo etiam quaedam sunt in scriptura et in lege quae publice potest dici omnibus. alia quae secreta sunt dicenda solum sapientibus per se patent. **In** capitulis que sequuntur multa de futuro iudicio continentur. sicut quod nichil ponitur per modum uisionis ideo non inueniatur aliquid quod applicabile iudicauerim etc.

Incipiunt Moralisationes super librum Thobie.

Capitulum primum

TA

Thobias de tribu a cuius tate nephalim eius esset iunior et omnes ierent ad

vitulos aureos adorandos. hic solus fugiebat consortia omnium et precebat dominum adorare ad templum suum in iherusalem. **Cum** uero factus fuisset uir accepit uxorem de tribu sua. et genuit ex ea filium. quem ab infantia timere omnium docuit et abstinere ab omni peccato. **Et** finaliter in captiuitate positus de cibis gentium non comedit. et cum contabules et amici eius passim comederent. ipse et uxor et filius abstinebant. **Desolatos** confortans circuibat. in omnia salutis concipiuis suis dabat. efluxerunt a se. mortuisque sepulturae prebebat. **Quapropter** in conspectu salmanassar regis gratiam inuenit. qui ipsum plurimum honorauit. **A** semachem uero crudeli tyranno tribulationes plurimas sustinuit. et occidi etiam iussus fuit. **Thob. i.** **Mora** **Thobias** in omnibus istis potest optime gerere typum unum boni secularis. **Thobias** enim interpretatur conuersus ad uniuersa. eo quod ad uniuersa pietatis opera se conuertit. quia reuera licet iste sit inter ydola tras. id est inter malos seculares qui ydola et vitulos aureos. id est peccata et aurum et argentum per avaritiam colunt. ipse tamen deum colit et diligit. templum eius per deuotionem frequenter. et ydolatriam conturbatum. id est cum litu uitorum fugit et spernit. et filios suos in timore dei instruit. cibosque gentium. id est delicias carnalium abhorret et se immaculatum custodit. **Et** dato quod quandoque contingat ipsum captiuitatem et tribulationem incurrere. non cessat tamen captiuos et turbatos consolari indigentibus necessaria